

KOLARICS ANDREA

Nyugalom! - A hosszú ének titka

Kezdő szint

 Publio

Kolarics Andrea

**Nyugalom:
A hosszú élet titka
ének**

I. Kezdő szint

*Köszönet Komarniczki Zitának és Axmann Péternek, amiért megtanítottak a saját hangomon
énekelni, és hogy mosolyra fakasztottak akkor is, amikor senki más nem tudott.
Mindig a zenei Anyukám és Apukám maradnak!*

Köszönet a Csodálatos Szüleimnek is, amiért erőn felül támogattak még abban is, amiben nem kértem - csak remélem, hogy vissza tudom adni valaha ezt Nektek, ha ez emberileg lehetséges.

Köszönöm a Pacsirtáimnak, akik sokkal többet tanítottak nekem, mint én nekik - mert profinak látnak akkor is, amikor a leginkább amatőr vagyok, és elképesztőnek mondanak, amikor meg sem közelítem a normálist.

Bevezetés

Most hadováljak itt számokról és adatokról? Komolyan ezzel húzzuk az időt? Egyrészt itt most

Te vagy a fontos és a jövőd, nem én. Másfelől úgyléte bizonytalanodsz, ha megtudod, hány éves vagyok, vagy hogy egyáltalán miként is kerültem ez elé a laptop elé...

Na jó, essünk túl rajta! 1993 januárjában születtem és 2006 márciusában álltam először színpadra, ami persze béna volt, sikeres, de gyermeki, szóval innen számítom az életem valódi kezdetét - így lett fontos. Nekem legalábbis. Közel tíz évnyi ártalmatlan fellépetést, haknizást és rengeteg tanulást és pár csalódást követően 2014 nyarán "szereltem le" a Shakespeare Színművészeti Akadémia falai között, mint zenés színész. Nem véletlen a megfogalmazás: minden, ami most lehetek, az javarészt Lojkó Lakatos József igazgató úr Akadémiáján burjánzott ki. Az elmúlt években mindösszesen hatféle énekmester és közel tizenöt további művészetoktató (mind a maga módján fantasztikusan) vett a szárnyai alá. Ebből a sok *emberből* (mert - Pálos Zsuzsa színművésznő örökérvényű szavaival élve: - "A színész: ember!") mindannyian hozzáadtak és elvettek annyit a jelenlegi énemhez, amit már nem lehet számokkal leírni. Kincseket és szenet, simogatásokat és sérüléseket egyaránt, de nélkülük most Te sem fogád ezt a könyvet a kezében. Ezért itt megköszönöm nekik, és abba is hagyom a mesémet. Mesélje el mindenki, hogy hányszor koppintottak az orrára kottafüzetrel, ha hibázott? Meséljék el, mi énektanoncok, hogy hányszor sírtuk el magunkat a fájdalomtól egy-egy technikai melléfogás vagy egy lelket cincálóan kemény beszélgetés miatt? Esetleg a felgyülemlett feszültséget attól a naptól, hogy a szüleink megtudták: nem hétköznapi idióták vagyunk, ha a zenéből akarunk megélni? Vagy azt az érzést, amikor hirtelen rádöbbenünk, hogy mik is a különböző stílusok technikai mesterfogásai? Nem. Egy előadó vagy tanuló sem írható le számokkal, adatokkal - lett legyen ő horribilis vagy csodás a színpadon. Te sem, Ön sem, Ő sem, én sem... Ennyit a formalitásokról, most jön a lényeg, amit semmilyen szám nem mond el senkiről.

Énekes vagyok. Azt a mindenit... de ügyetlen érzés ezt írásban kijelenteni! Milyen amatőrnek érzi magát az ember! Mintha tíz éves lennék és teljesen beképzelt... Elvégre, ha nincs CD mellékelve az írás mellé, nehéz elhinni ezt egy olyan világban, ahol bárki fia-lánya énekesnek számít, ha tisztán dúdolja a Boci boci tarkát egy szál tangában, gépzenére. Ezt a fajta "művészetet" nem igen engedhettem meg magamnak soha. Főként, mert nem áll olyan jól a tanga. mint másoknak. (Ellentétben kicsivel több munkát feccölök abba, hogy még véletlenül se végezzem benne a színpadon.) A kijelentés tehát most is áll, igaz és tele van

önbizalmatlansággal - ahogyan bárki szájából tele volna vele. Mert mind tele vagyunk bizonytalansággal... Aki azt mondja, hogy ő nincs, az hazudik. Te is tele vagy vele és ez így normális - ezért vagyunk itt, ezt fogjuk szépen eltüntetni! Ha egyszer majd teljesen magabiztos leszel, e könyv másik funkcióját is kipróbálhatod majd, mert nagyszerűen fejbe lehet kólintani magadat, hogy észhez térj. A magabiztosság ugyanis nem azt jelenti, hogy mások fölé helyezed magad, és többé nem teszel a fejlődésedért. A magabiztosság nem a maximalizmus végét jelenti, hanem annak az elfogadását, hogy a hibáink léteznek, DE helyrehozhatók. Attól a perctől kezdve, hogy a kedves olvasó a kezébe kapja ezt a könyvet, egy lépést tesz a jobb énekes felé, akinek lennie kell. Így valamely módon: önmaga felé is. Mert énekelni: az előadni. És előadni: az játszani. És játszani: az nem könnyű. Ami pedig nem könnyű: azt Te igenis szereted. És a szeretet: pozitív energia. Énekelni tehát: pozitív energia!

Nem érted? Érthető. Cikázom, bocsáss meg! Egy kicsit hadd példálózzak. Ezt ugyanis egyetlen tanár sem fogja elmondani Neked, annyira nem foglalkoznak a hangszálak mögötti lelkeddel némelyek... Sok sok évig úgy éltem - persze ez a hormonális túlsúlynak, a szemüvegnek és az alapvető gyermeki zárkózottságnak is köszönhető volt - hogy nekem mindenért duplán kell megküzdenem és semmi nem lesz természetes. Se egy elért hang, se egy megkapott munka, se egy jó jegy, se egy kapcsolat, se egy fellépés, se egy turné, semmi... Legalábbis ezt sugallták. Úgy nevelt az élet, és azt sugallták az emberek: nekem mindenért a világon vérben és könnyben kell majd gázolnom, a veritékről nem is beszélve. Így is lett. Az lettem, aminek a környezetem látott: egy szenvedő félszerzetnek. Félig ember, félig valami fura szörny, amik ők nem akartak lenni... Aztán jött az éneklés. Nem is tudom, hogyan történt... Egyszer csak az emberek már nem féltek a szemembe nézni. Nem a saját kudarcukat látták bennem, meg a félelmeiket, hanem egyszerűen csak egyé váltunk a zenében. Ha örült, én örültem és fordítva. Aztán a dalnak vége lett, és én ugyanaz a nemkívánt félszerzet voltam. Hibákkal, botlásokkal, félelmekkel. Éneklés közben olyan érzés fog el egyetlen pillanat erejéig, amit azelőtt csak hosszas harcok árán érhettem el. Boldog vagyok most is, miközben ezeket a sorokat gépelem, mert dudorászom és a zene boldoggá tesz. Komplette. Nem vagyok többé félszerzet. Ezt akarom Veled is éreztetni! Hogy akármi bujkál odabent, légy akárki is, mindig van kiút és léteznek egészen apró, csillogó kiskapuk, amelyeken csak Te járálhatsz ki-be. Mert Te alkottad őket.

Nekem a zene kiút volt olyan sötét zugokból, ahová senki nem dobott mentőkötelet és

belépőjegy volt olyan fényes termekbe, ahová átlagemberként millió talpat kellett volna simára nyalnom, hogy csak benézhessek. Nem vagyok senki, és mégis valakinek érezhetem magam, amíg szól a zene. Az ének, a tanulás, a felszabadult, de sajátos keretek közt működő módszerem megmentette az életemet, mert nem lehettem boldog - legalábbis úgy neveltek, hogy az nem természetes, ahogyan a béke és a szépség sem. Ha Te is így élsz, valószínűleg sokkolóan fog hatni a következő pár mondat:

A BOLDOGSÁGOD TERMÉSZETES! A BÉKÉD, A SIKERED HOZZÁD TARTOZIK, ÉPP MINT A MOSOLYOD! A SZÉPSÉGED PEDIG KORTÓL ÉS NEMTŐL FÜGGETLENÜL CSAKIS A TIÉD ÉS TÉRÍTÉSMENTESEN KAPTAD! Ezeket mind KÉPESSÉGED és LEHETŐSÉGED van felvinni a színpadra, és KÖTELESSÉGED kiélvezni, mert akárki is légy: MEGÉRDEMLED. Ezek az ERŐSSÉGEID. Mit kell tenni tehát? ERŐSÍTENI ŐKET!

Még jó, hogy feltalálták a Caps Lock billentyűt, különben hogyan tudnék írásban kiabálni? Na jó, most felnevettél, remélem! És ez így normális... Nevesd ki a régi éned, hogy kacaghass az újjal! És kérlek, abban a pillanatban, amikor rossz érzés tölt el a könyv olvasásakor, tedd le pár napra, mert nem éri meg úgy fejlődnöd, hogy közben nem érzel sikert, örömet, békét tele szívvel! Hiszen addig kiadni sem tudod majd az érzéseidet a közönségnek, amíg Te magad nem teszed helyre őket. Épp ezért írtam ezt a könyvet. Hogy az általam kifejlesztett, énekeseknek szánt meditációk mellett kis lelki tunninggal is szolgálhassak az ifjú vagy a nem oly ifjú előadóknak. A módszer, amely segítségével a mutálás is könnyen átléphető, és egy komoly légúti gyulladás után felére csökken a gyógyulási idő, mindeközben fizikai és pszichés állapotoddal egyszerre foglalkozunk.

És hogy miből áll ez a módszer?

Még 2014 októberében a tanítás fájába vágtam életlen fejszemet, amely során megállapítottam, hogy az énektanítás, mint tényleges, legendás tanárokkal is bővelkedő szakma épp oly sebességgel hígul, amilyen elvetemült sebességgel hígul bármelyik másik. Erre nincs is jobb példa, mint én magam... Tanítani is tanulni kell, azonban én - mea culpa - pedagógiai ismeretek híján kezdtem el, pusztán a saját tanáraimat figyelve. Tőlük véve át nagyon fontos mozzanatokat, gondolatmeneteket és bánásmódokat. Kicsit úgy éreztem magam az elején, mint azok, akik tangában ugrálnak. Akik mellett a keményen dolgozó, tanult művészeket elnyeli egy mélységes sötétség, oda viszont csak a legszorgalmasabbak követhetik őket. Ilyen értelemben kicsit mindkét oldalon állok, elvégre... azok az utolsó generációs legendák (!), akikkel

szerencsésen összesodort az élet, mind megegyeztek abban, hogy leáldozóban van az igazi művészetoktatás. Hogy már elég az "éppen hogy csak" és senki nem önmagáért játssza a zenéjét, szerepét, táncát, hanem valamiféle elképzelt hírnévre vágnak. Mondanom se kell, mind ismerünk valóságshow hősokeket és tehetségkutató üdvöskéket... (Tisztelet azon kivételnek, akik becsülettel érték el a jelenlegi helyüket a zeneiparban. Azon kevésnek.)

Ledegradálásról szó sincs, de az igazi kincsekért azért nagyon, nagyon mélyre kell ásunk, hiszen a kincses ládikó, amit az ölnkbe pottyantanak, nem ugyanolyan értékes, mint az, amelyikért keményen dolgozunk. Ezt a ma is élő, dolgozó művészek tudják leginkább. Az ő módszereiket, tanaikat, szeretetüket és - amely a legfontosabb - emberségüket gyúrtam hát össze saját relaxációs módszereimmel, hogy ezzel segíthessem a jelen művészgenerációját - persze csak azokat, akik hajlandóságot mutatnak rá. Én ugyanúgy szeretlek Téged, mint azt, aki csak most vág bele a tanulásba vagy azt, aki húsz éve gyúri a hangokat, haknikat. Ugyanúgy szeretném, ha a diákok könnyedséggel, békével találánák meg a hangjukat, s ha esetleg bizalmatlan volna velem a kedves olvasó - hiszen én is az volnék egy huszonéves énekesnőcskével, aki látszólag a kalapjából húzza elő a lelkizős butaságait - hadd győzzem meg a logika eszközével!

Tegyük fel, hogy a könyv kiadása után rohamosan növekedni fog a t

orokgyulladások és rossz énekesek száma, akik még rosszul is érzik magukat a hangjuk körül. Oké. De ebből mi hasznom volna *nekem*?

Ha olyan elvetemült ember lennék, aki csak a pénzre hajt, akkor sem érné meg nekem, hogy a könyveladás hirtelen megcsappanjon, mert mindenkinek fáj tőle a torka. Így hát "kénytelen" voltam jó könyvet írni, amely átsegít Téged a nehéz időszakokon, a légúti bajokon és a lelki mélypontokon is. Így jól jártok Ti is, én is. Persze leginkább Ti, mert míg én elköltöm az adóból fennmardó, maroknyi pénzt, Ti örök időkre megtanuljátok, hogyan legyetek felszabadultak és érdekesekek a boldog alkotófolyamatra. Kvittek vagyunk? Akkor jó. Tudod, mert én ilyen elvetemült ember vagyok, vetemüljünk is tovább az első fejezetre.

Jó feltöltődést, eredményes fejlődést kívánok!

Kolarics Andrea

ui.: Senki - ismétlem - senki se feledje el, hogy elsősorban emberek vagyunk, és semmi különbség azok között, akik hallgatnak és a között, akit hallgatnak. Érteni fogod pár oldal után.

Tartalomjegyzék

Előszó

Bevezetés

I. TE és a ZENE

A nehézségekről

- avagy Miért is beszél egy kottatudatlan a zeneelméletről?

Stílusválasztásról és önálló jellemről

- avagy Mennyire számít döntéseid és személyiséged értéke?

Kötelességekről és jutalmakról

- avagy Miért jön ennyi nehézség, ha Te csak énekelni akarsz?

II. TE és a HANGOD

A skálázók tízparancsolata

- avagy Mit kérne Tőled énektanárod, mielőtt még megismernéd őt?

Az énekes anatómiája

- avagy Miként működsz és mi mindenre képes lelked temploma?

Speciális gégediéta énekeseknek

- avagy Mi teszi tönkre, mi gyógyítja és mi polírozza a torkodat?

Receptek, tippek, tanácsok - megbetegedés esetén

- avagy Mit tégy, ha mások szerint már lemondhatod az órát?

III. TE és a LELKED

Kottád: a tudatalat

- Nehéz légzés, nazalitás, fals fejháng - miért?

Meditációs mantrák

- Amelyek segítenek feltárni valódi értéked és valódi képességeid!

Motiváló monológok

- Amelyeket minden énektanárnak mondani kéne óra közben

IV. TE és a KÖZÖNSÉG

Mások reakciója Rád

- avagy Hogyan látnak és miért kéne, hogy ez érdekeljen?

A Te reakciód másokra

- avagy Hogyan bánsz az emberekkel, amikor érzést közvetítesz?

Hogyan légy egyedi egy világban, ahol mindenki az?

- avagy a dalválasztás, a beleélés, és Sztanyiszlavszkij...

V. TE és a SZÍNPAD

Skálatippek idegesség ellen!

- Helikopter, üregezés, rövid kortyok, hosszú pislogások

„Kérem, fogadják sok szeretettel...”

- Átváltozás civilből előadóvá

Színpadi etikett

- Meghajlás, konferálás, tabuk és kötelező körök

VI. TE és a SIKER

Hidd el, ha létezik, fogadd el, ha nem

Barátok, család és a rosszakarók

Kollégák és mesterek - sose feledd őket!

VII. TE és a JÖVŐ

BÚCSÚÖLELÉS

TE és a ZENE

A nehézségekről

- avagy Miért is beszél egy kotta-tudatlan a zeneelméletről?

Mielőtt belevágnék annak hagymázos ecsetelésébe, milyen fontos is a szolfézs, a kotta, a zenei matek, az elmélet és minden, amit nem úszol meg évi három millió alatt... Kötelességemnek érzem, hogy gyónjak, mert talán hasonló cipőben járunk Te és én. Énekes létemre a kottaolvasás mindig is nagy mumus volt, de persze folyton azt

- hallottam, hogy "olyan nincs, ami egyből megy, könnyű ez, majd belerázódsz". Csakhogy huszonhárom év alatt valahogyan a Jó Isten sem volt képes belém verni azt a fene könnyű tananyagot. Tanított kórusvezető, tanár, szolfézstanár, barát, szolfézstanár-barát, de valahogy mindig csak addig jutottunk el, hogy kinkeservek közt, húsz perc alatt kisilavizáltam egy kottasort, aztán kínosan lassú félreütésekkel valahogy lepötyögtem azt a zongorán. A fejemben épp úgy kavarogtak a "kis, fekete dödöllék", mint amikor hirtelen el kell osztanod négymillió negyvenhétezeret kettőszázhuszonhéttel.

Ja igen...

A lényegét nem említettem: a számok sem mentek túl jól, mert hogy egész kicsi koromtól kezeletlen diszkalkuliám van.

A tanárok figyelmeztették apuékat, de valahogy mindig a saját hibájuknak fogták fel, hogy a gyerek mindenből négyes-ötös, csak matekból bukducsol. Aztán, mivel nem kaptam speciális oktatást, önerőből valamelyest felfogtam a számokat, de a logikai, stratégiai és épp ezért a matematikai érzékem a mai napig elég furcsán működik. Mondhatni sehogy. Komoly vitáink vannak például egy-egy házsám, esetleg telefonszám pontosságáról (Biztos, hogy 578? Nem inkább 675, Andikám?), és a többi... A dolog lényege tehát, hogy akármilyen vehemensen és odaadóan is tanítottak zeneelméletre, nem tudtuk, hogy ez összefügg a számokkal. Édesanyám, neurológusként velős magyarázattal szolgált egyik nap: "Az agynak ugyanaz a területe felelős a zenei és a matematikai érzékért, talán itt nincs valami jól bekötve nálad... Nem fejlődtek még ki ezek az idegpályák, gyakori, hiszen ugyanott helyezkedik el az agyban a zene, mint a matematikai érzék." Kérdeztem: "És hol van itt a válasz arra, hogy én értem, amit énekelek, csak nem tudom leírni?!" Erre ő megsimogatta a kezem és azt mondta: azt a részt nem a fejedben kell keresni, hanem a szívedben, mert onnan énekelsz.

Na jó, hazudok, imádom őt, de anyu sosem mondott ilyet. A temporális lebeny kreativitásközpontjáról meg a parietális lézióról hablatyolt össze valamit, aztán összeröhögtünk, mert én persze egy szót sem értettem belőle. De a kezemet tényleg megsimogatta! Tényleg éreztem, hogy vigasztalni akar, csak nem értettem, mivel... A dalok a temporális lebeny munkái, az álmaid és az a hazugság, hogy nincs gondom a matekkal, az a limbikus rendszeré. De erről majd később...

Adódik a kérdés, hogy akkor mégis hogyan énekelhet az ember sokoldalú áriákat és írhat havi tíz dalt is... Nos... fejből. Szorgalomból. Egészséges megszállottságból. Ugyanis az elméletet értem. Tudom, mi a C-dúr, és le is tudom ütni a zongorán, de ha elém raktak volna egy vadiúj kottát róla minden dalnál, a fejemhez meg egy pisztolyt, valószínűleg most nem írogatnék itt egy bögre mézes teával a kezemben. Valamint nem árulhatnám el, hogy a legfontosabb: tiszteld azokat, akik olyan tudást

birtokolnak, amit Te még nem! Ha egyetlen kívánságom lehetne az életben, azt kívánnám, bár ne lenne ez az agyi "defekt" és igenis bárcsak lehetnék kotta-tudó zenész, mert ők zseniálisak! Tisztában vannak a kereteikkel és úgy blattolnak, ahogyan senki más. Sokkal előbbre lennék, de talán ez a fejezet sem íródott volna meg... Mert meg kellett tanulnom, hogy nem az a szégyen, amit nem tudsz. A szégyen az, ha meg sem próbálsz tudni!

Nem az a szégyen, ha nem próbálkozol újat tanulni, hanem az, ha büszke vagy az önfejtésedre és a butaságodra... Nem az a kín, amikor megtanulsz valamit, hanem amikor szembesülsz annak a hiányával. No meg nem az az igazi énekes, aki életében nem fogott még kottát, és úgyis tiszta, pontos, hanem az, aki már legalább megpróbálta megérteni, hogy miért néz ki úgy a dal leírva, ahogyan. Ajánlom Mozart bármely tételét, a La crimosa kivételével... az túl összeszedett. Ha meg akarod érteni, honnan hová jut el a hangod egységnyi idő alatt, muszáj értened, mit jelent a violin kulcs, és hogy mi a különbség a dúrok-mollok között, valamint ha időben akarsz levegőhöz jutni, nem árt bevágni a teljes ritmus tárházat nyolcadokkal, tizenhatodokkal, ütemvonalakkal.

HA már a tudás birtokában vagy, lapozz tovább nyugodtan, innen már csak a hozzám hasonló makacsokat fogom bízgatni.

HA még nem vagy a tudás birtokában, és nem is szeretnél belevágni, akkor sajnálom, ezt a könyvet számodra itt fejezték be. Add el egy igazi zenész haverodnak, vagy add ajándékba, nekem mindegy, de aki meg sem próbálja megérteni ezt a kusza világot, amit zenének hívunk, attól sajnos el kell köszönnöm. Szervusz, és légy sikeres egy másik szakmában - de abban nagyon!

HA még nem vagy a tudás birtokában, de őszintén szeretnél belevágni, mert rájöttél, hogy anélkül meg sem éri elkezdni, akkor gratulálok: bejutottál az énekespalánták táborába! Kitűzött sajnos nem tudok adni, de helyette fogadd elismerésemet, mert őszintén: még ápolatlan diszkalkúlia nélkül is SZÖRNYEN nehéznek fog tűnni elsőre a sok szabályt és betűt fejben tartani. Ha már elhatároztad, azzal a szememben léptél

egy szintet. Tehát moduláltál felfele egy prímét. Majd lapozz vissza ide az első összhangzattan óra után és Te is kacagni fogsz. ;)

HA még nem vagy a teljes tudás birtokában, de már kapizsgálsz, és képeznéd magad, akkor hadd fogjak kezét Veled! Képzeletben persze... Ugyanis sokan már az első pár szolfézs óra után feladják és többé nem is néznek a kottafüzet felé. Belőlük talán fantasztikus mérnök lesz, esetleg orvos, építész, tanár - vagy egyszerűen csak rossz zenész - de Belőled, ha ilyen kitartó vagy, már válhat jó énekes. Főként, ha betartod a három tanulási alapszabályomat, a három K betűt:

Kérdezz!

Kérj!

Kutass!

- - Ha valamit nem értesz, KÉRDEZZ! Legyen állami vagy magántanár, nem azért haragszik, amit nem értesz, hanem azért, ha félsz valamit megkérdezni és megelégszel a nem tudásával. Mindenre kérj példát, hogy megértsd! Például, Axmann Péter tanár úr, Budapest (szerintem összes színházának) legjobb zenei korrepetitora és pianistája mindig a *Cápa* c. film zenéjével emlékeztetett arra, mi is a különbség a kis szekund és a nagy szekund között. Innen is köszönöm Neki, mert bár a mai napig nem láttam a filmet (nem is fogom...), mindig tudom, hogy az a sejtelmes, markáns ugrás két hang között, az bizony egy kis szekund. Tudu-tudu-tudu... Szinte most is hallom!

Tipp: Ha igazán érdekel a zenetanulás, készülj kérdésekkel. Amik a leginkább csiklandozzák a füledet, hogy "ez vajon miként lehetséges, miként lehet leírni".

- Ha valamid még hiányzik, KÉRJ! Szeretnél otthon gyakorolni, de nincs zongorátok? Kérj! Persze ne egyből egy többszázézer forintos pianinót, de kezd kicsiben. Pártízezer forintért már olyan pofás kis szintetizátorokat lehet venni, hogy csak na! A szüleid, barátaid, párod biztos örülnének, ha nem kéne fontolgatni, mit kapj születésnapodra. Mondd el, mennyire fontos ez Neked és helyezz konkrét célokat magad elé, ha megvan, hogy érezd: nem volt pénzkidobás. Minden nap csupán negyed óra gyakorlás

is rendszerességet épít ki az életedben, és megtanít arra, hogy amit szeretsz, közel lehet Hozzád, ha jól osztod be az idődet. Ha más nem, gyakorolj az iskolai hangszereken vagy barátaidén. Hidd el, menni fog, bízom Benned!

Tipp: Ha kell, kérj szülői segítséget vagy iskolai korrepetációt. A kívülről jövő segítség, főleg hozzáértőtől, rengeteget számít – és nem szégyen!

- Ha valami érdekesbe botlottál, és szeretnéd megismerni, KUTASS! Nincs jobb hely erre, mint az internet, ahol bármely Neked tetsző zeneműnek utána járhatsz és bármelyik zeneszerző életét elolvashatod, megismerve egy életútnyi kitartást, szerelmet, kalandot és - sajnos - néhol tragédiát. Személyes kedvencem például Beethoven, akinek - azon kívül, hogy milliónyi bernáthegyit neveztek el róla - legnagyobb érdeme, hogy siketen is írt, betanított és levezényelt zeneműveket, mert amit megtanult és ami benne élt, azok végig segítették! A zenei matematika és a tiszta zsenialitás.

Tipp: Amikor olvasol egy-egy életrajzot, tégy be találomra egy dalt a szerzőtől és próbáld betippelni, mely életszakaszában írhatta. Így megtanulsz érzelmet társítani a dalokhoz és könnyebben ismered fel a stílusjegyeiket. Nem beszélve a csodálatos zenei történeti filmekről, amelyek ugyanezen elvek alapján tanítanak. Úgy, mint a *Beethoven árnyékában*, a *Ray*, a *Farinelli*, a *Nyughatatlan*, az *Amadeus*, vagy két örök kedvencem, a *Funny Girl* és a *Piaf*. Már is remek tippeket adtam, jó filmezést!